

PRESENTACIÓ DE LA COL·LECCIÓ SAGRATS I CLÀSSICS (FRAGMENTA)

Casa Àsia
21 de gener del 2008

Ignasi Moreta

Honorable Sr. Conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació,
Sr. Director General de Casa Àsia,
amic Xavier Melloni,
amic Antoni Prevosti,
amiga Laia Villegas,
amigues i amics,

presentem avui l'última col·lecció del projecte inicial de Fragmenta. Al llarg dels dos anys i mig de gestació d'aquest projecte vam pensar en tres grans col·leccions mitjançant les quals volíem vehicular el que preteníem oferir: una primera col·lecció de petites introduccions a grans temes, una segona col·lecció d'assaig, i una tercera col·lecció per a textos sagrats i clàssics de totes les religions. Les dues primeres les vam presentar al maig passat. La tercera la presentem avui. A partir d'ara ens tocarà anar omplint de continguts aquestes tres línies iniciades, i evidentment no descartem que la dinàmica de l'editorial ens duguí en algun moment a crear alguna nova col·lecció. Però, en tot cas, a partir d'avui el projecte inicial ja disposa de les tres vies en què va ser pensat, i que han de permetre llegir els grans textos de totes les religions —col·lecció Sagrats i Clàssics—, estudiar-los —col·lecció Assaig— i divulgar-los —col·lecció Introduccions.

En aquest sentit, és de justícia agrair el concurs de totes les persones que ho han fet possible: els autors i traductors que han posat a les mans d'una jove editorial la feina de molts anys; els assessors que ens ajuden a definir i concretar els continguts; les llibreries que els donen visibilitat als aparadors i espai a les taules de novetats; els crítics i periodistes que se'n fan ressò; i, sobretot, els lectors que segueixen el que publiquem, estan atents a les novetats, i fins i tot ens fan arribar els seus comentaris. A tots, ¡moltes gràcies!

Atesa la temàtica asiàtica dels dos primers volums de Sagrats i Clàssics, vam demanar a Casa Àsia de poder presentar la col·lecció en aquest espai. Agraïm al director general, Sr. Jesús Sanz, l'acollida de l'acte i la seva presència a la taula, i agraïm molt especialment a Carme

Pi-Sunyer, directora de Relacions Institucionals de Casa Àsia, totes les facilitats que ens ha donat i l'interès que ha posat en l'acte d'avui. Un acte en què també comptem amb la intervenció de l'antropòleg i teòleg Xavier Melloni, a qui agraïm que hagi acceptat representar el consell assessor de la col·lecció —integrat també per Laia de Ahumada, Halil Bárcena i Raquel Bouso— en aquesta taula. A la segona part de l'acte hi haurà el recital poeticomusical de fragments de les dues obres que presentem. Agraïm a Bhakti Das, president del Centre de Yoga Vedanta Sivananda (Divine Life Society), els acompanyaments musicals, i als lectors que han acceptat la nostra invitació de llegir un fragment de les obres. Les *Analectes de Confuci* seran llegides per Laia de Ahumada, Marcel·lí Antúnez, Montserrat Cucarull, Dolors Folch, Joan Gómez i Segalà, Marià Marín, Manu J. Moreno, Ramon M. Nogués, Teresa Quintana, Francesc Rovira, Andreu Trilla i Tina Vallès. Les *estrofes del Samkhya* seran llegides per Raquel Bouso, Maria Carbó, Francesc-Xavier Marín, Vicente Merlo, Ferran Mestanza, Miquel Peralta, Abdennur Prado, Raimon Ribera, Francesc Rovira, Javier Ruiz Calderón i Xavier Serra. Aquestes persones són assessors, autors, correctors i lectors de Fragmenta, com també persones vinculades d'una manera o altra a aquests textos. A tots ells els agraïm molt sincerament la seva disponibilitat.

I per tancar el capítol dels agraïments, em toca adreçar-me al conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat, no solament per haver acceptat acompanyar-nos avui, en la presentació d'una col·lecció d'una molt petita i incipient editorial, sinó també pel suport que ha donat el Departament a aquesta col·lecció: d'una banda, a través de la Institució de les Lletres Catalanes, dirigida pel Sr. Oriol Izquierdo, pel suport a les traduccions, i de l'altra, a l'àrea d'Edició i Premsa de l'Institut Català de les Indústries Culturals, dirigida pel Sr. Marià Marín, pel suport a la producció dels dos volums.

Era a mitjan anys quaranta del segle passat quan un jove estudiant de filosofia anomenat José María Valverde, mentre feia la llicenciatura a Madrid, es va posar a aprendre català. Res no l'havia de dur a estudiar aquell *dialecto regional* en ple inici del franquisme, a un aprenent d'intel·lectual de dinou anys que no sabia que arribaria a ocupar una càtedra d'estètica a la Universitat de Barcelona i a integrar-se, en conseqüència, en la vida cultural catalana. *Castella endins*, i en els anys de màxima persecució de la llengua pròpia de Catalunya, Valverde, aleshores gens desafecte al règim, estudia català per raons de tipus cultural. Quan anys més tard tractarà d'explicar-ho, ho farà amb una frase que ha recuperat recentment el professor Josep M. Jaumà, i en què hi podem trobar tot un programa politicocultural: «Yo aprendí catalán para leer a Maragall y a Platón.» No són —ho remarco— motivacions polítiques, sinó estrictament culturals: en català havia escrit un geni

creador com el de Maragall, que Valverde llegia i traduïa probablement per influència d'Unamuno i d'Eugeni d'Ors, *don Eugenio*, com encara recorda Pilar Gefaell —viuda de Valverde— que anomenaven al Pentarca. És a dir: la literatura catalana comptava amb una obra creativa prou important com per justificar l'aprenentatge de la llengua.

Però no hi havia només Maragall: no hi havia només la literatura escrita en català. «Yo aprendí catalán para leer a Maragall y a Platón.» ¿Platón? Sí, Platón. Perquè als anys quaranta, qui a Espanya volia llegir Plató ho tenia molt més fàcil si sabia català, perquè a finals dels anys vint, suplint la tasca d'unes institucions polítiques inexistents, un mecenes anomenat Francesc Cambó havia posat en marxa la Fundació Bernat Metge, on l'obra dels grans clàssics del llegat grecoromà era traduïda directament de les llengües originals al català. La llengua catalana no era només un vehicle de creació literària, sinó també una llengua apta per apropiarse les grans creacions literàries i filosòfiques de la humanitat.

Des del restabliment de la democràcia s'ha debatut àmpliament, a Catalunya, la relació que havien de tenir les polítiques lingüística i cultural. En resum i molt simplificadament, podríem dir que alguns sectors polítics n'han acusat d'altres de supeditar la política cultural a la lingüística. Crec que la frase de Valverde —«Yo aprendí catalán para leer a Maragall y a Platón»— ens pot il·luminar a tots en aquest debat. En nombroses converses sobre la nostra tasca editorial mantingudes amb persones catalanes, ens hem trobat amb la cara de decepció dels interlocutors en dir-los que, per ara, tota la nostra producció editorial era en llengua catalana. Em refereixo a persones a qui els faria vergonya confessar que no llegeixen en anglès o francès, o fins i tot en alemany, però que en el cas del català no tenen cap mena de pudor a l'hora de reconèixer que la llengua els suposa una dificultat molt difícil de vèncer. Naturalment, la major part d'aquestes persones tenen cognoms catalans. Visitant llibreries, els llibreters ens reconeixen que venen molt més en castellà, fins i tot a la clientela catalanoparlant. En aquest clima, apostar per l'edició en llengua catalana no és fàcil, perquè suposa lluitar contra una sèrie d'hàbits adquirits i de connotacions molt difícils de superar. Però la frase de Valverde ens anima molt a fer-ho. A nosaltres ens sabia molt de greu que els nostres llibres fossin comprats per militància, per raons polítiques: perquè són en català. Com quan al seu moment hom adquiria les obres completes d'autors catalans que editava la Selecta de Josep M. Cruzet —oncle polític de la meua àvia materna—, o els deu volums del diccionari Coromines. No volem que els nostres llibres es venguin per motius polítics. Però tampoc no volem que els nostres llibres es deixin de vendre per motius polítics. Ni que es deixin de ressenyar en determinats suplementes de cultura de determinada premsa diària també per motius polítics. Ens agradaria que els llibres de Fragmenta fossin comprats —o ignorats— per raons estrictament culturals.

Però la frase de Valverde ens il·lumina no solament sobre els hàbits de consum relacionats amb les indústries culturals catalanes. També hauria de ser un estímul per als creadors i, ¿per què no?, per als editors. Sense generalitzar, temem que més d'un cop la llengua catalana ha estat una coartada per a la falta de qualitat i ambició, una coartada per a la peresa, i fins i tot una coartada per a la falta de cura a l'hora de treballar en el món de la cultura: *com que és en català*, no cal que tal assaig sigui prou ambiciós, o prou bo, o que ens hi dediquem tant a l'hora de fer una edició digna, amb l'interlineat més acurat, la tipografia més cuidada, les cursives al seu lloc, les versaletes com han de ser, l'índex ben maquetat, l'ortografia corregida, l'estil ben treballat. Nosaltres voldríem, modestament, amb les nostres edicions, que apleguen el treball de molta gent —autors i traductors sobretot, però també correctors i altres professionals—, contribuir a una cultura que obté l'autoestima no de militàncies o cofoismes de cap mena, sinó de la qualitat intrínseca del que produeix. Voldríem, en definitiva, treballar perquè, en aquests moments, alguna jove promesa intel·lectual de Castella endins es plantegi posar-se a aprendre català per llegir a Raimon Panikkar i a Confuci.

